

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ / Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan / www.uzas.uz / 2019-yil 25-yanvar №4 (4506)

НЕМИС ШОИРИ ВА МУТАФАККИРИГА ЭҲТИРОМ

Бухоро шаҳридаги немис тили чуқурлаштирилиб ўқитиладиган 4-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабига немис мумтоз адабиётининг асосчиларидан бири, буюк шоир, драматург ва санъатшунос Фридрих Шиллер номи берилди.

Шу муносабат билан билим масканида ташкил этилган маънавий-маърифий тадбирда маҳаллий ҳокимият вакиллари, соҳа мутаассаддилари, шоир-ёзувчилар, адабиётшунос олимлар ва жамоатчилик вакиллари иштирок этди. Тадбирда Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг ўринбосари С.Бобоҳўжаев, Тошкентдаги Гёте институти директорининг ўринбосари Д.Муҳаммадинамова, "Мактаблар: келажак ҳамкорлари" лойиҳаси координатори Г.Зокирова сўз олиб, мамлакатимизнинг дунёдаги кўплаб етакчи давлатлар, жумладан, Германия билан ҳам нафақат иқтисодий, сиёсий, балки маданий ва маърифий соҳалардаги ҳамкорлик алоқалари йилдан-йилга ривожланиб бораётганлигини эътироф этдилар. Бухоро вилоятида немис тили ўқитиладиган 70 та умумтаълим мактаби ўртасида Бухоро шаҳридаги эндиликда буюк немис шоири ва мутафаккири номи билан юртилидиган 4-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби етакчилик қилиб келаётганлигини таъкидладилар. Дарҳақиқат, таълим муассасасида 17 та синфда мазкур тил мукамал ўргатилади. Халқаро ҳамкорлик доирасида тақдим этилган дарслик, ўқув услубий материаллар ва тегишли техник жиҳозлар таълим сифати ҳамда самарадорлигини оширишга хизмат қилмоқда. Икки мамлакат педагоглари-нинг тажриба алмашишини таъминлаш мақсадида мунтазам равишда ҳамкорликдаги дастурлар амалга ошириб келинмоқда. Тадбир қатнашчилари мактабда зарур жиҳозлар билан таъминланган ҳолда ташкил этилган Фридрих Шиллер синфхонаси билан ҳам танишдилар. Бу ерда ўқувчи-ёшлар томонидан шоир уюлган мероси асосида тайёрланган чиқишлар ҳам йиғилганлар эътиборига ҳавола қилинди. Мактабга буюк немис драматурги ва шоири номининг берилиши Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг икки мамлакат ўртасида кенг кўламли ҳамкорликни юқори даражага кўтариш масалаларини муҳокама этиш мақсадида Германияга қилган ташрифи арафасига тўғри келгани икки мамлакат дўстлигининг ёрқин намунаси бўлди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюммаси Бухоро вилояти бўлими

"МИР АЛИШЕР ЁНИДА"

Алишер Навоийнинг адабий меросидан баҳраманд бўларканмиз, ажиб жозибали, рангин рамزلарга бурканган, ташбеҳ, истиора, тажнис, таносиб сингари баддий сўз воситалари билан инкишоф этилган ҳайратомуз поэтик оламга гувоҳ бўламиз. Илло, бу олам шу қадар гўзал, теран ва бепоёнки, муҳлисларни ўзига беихтиёр чорлайверади. Замонавий адабиётимизда улуғ шоир поэтик ҳазинасидан баҳра олиб, ўз шеърларида унинг аъналарини давом эттирган ижодкорлар анчагина. Шулардан бири ҳозирги замон ўзбек шеър-ияти ривожига муносиб ҳисса қўшган Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Эркин Воҳидовдир. Шоир ўзининг нафақат газал, балки бармоқ вазнидаги шеърларида ҳам ҳазрат Навоийнинг поэтик образ яратишдаги аъналарини муносиб тарзда давом эттиришга интилди.

Навоийхонлик

Кун билан туннинг ўрин алмашиши табиат қонуни. Бу табиий жараёни ҳамма ҳам алоҳида диққат-этибор бериб қузатмайди. Бироқ Алишер Навоийнинг улуғ машҳур шохбайтини ўқиганидан сўнг, муҳлис лирик қаҳрамоннинг кечинмаларини туйиш баробарида бу ажиб табиат ҳодисасини осонгина англаб олади ва беҳад завқланади.

Оразин ёпқач, кўзимдан сочилур ҳар лаҳза ёш, Бўйлаким пайдо бўлур юлдуз, ниҳон бўлғач қуёш.

Манбаларда ёзилишича, Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳазратлари икки қўлида икки сарбоз йиғитни даст кўтариб, қалъа девори устига юзуриб чиқаркан. Лев Толстой нуруний ёйда ҳам жисмонан бақувват бўлган, чалғида ўт ўриш, омон билан ер ҳайдаш, ўтин ёриш каби ишларни кўпинча ўзи бажарган... Бундан кўринадики, жисмонан тетик ва соғлом ижодкорнинг ёзган асарини ҳам кучли бўлади. "Соғ танда соғлом ақл", деб бежиз айтишмаган-да!

ИЖОДКОРЛАР БЕЛЛАШУВИ

Ўзбекистон Республикаси Президентини томонидан 2018 йил 20 сентябрь куни Жисмоний тарбия ва спорт соҳасини ривожлантириш масалаларига бағишланган йиғилишда вазирилик, идора ва хўжалик бирлашмалари, йирик корхона ҳамда ташкилотлар раҳбарлари, ишчи ходимларнинг иш вақти давомида ишлаб чиқариш гимнастикаси билан шуғулланиши учун барча шароитларни яратиш, шу жумладан, уларнинг оила аъзоларини ҳар ҳафта ишдан ташқари бўш вақтларида жисмоний тарбия

ва спортга кенг жалб этиш, улар ўртасида турли оммавий спорт мусобақаларини ўтказиш лозимлиги алоҳида қайд этилган эди. Мазкур вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Ёзувчилар уюммаси томонидан жорий йилнинг 19 январь куни стол теннис, шахмат ва шашка бўйича спорт мусобақалари ташкил этилди. Дастлабки мусобақада уюшма ва унинг муассислигидаги наشرлар – "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси, "Шарқ юл-

дузи", "Жаҳон адабиёти" ва "Ешлик" журналлари ходимлари голиблик учун беллашишди. Спортчиларимиз жаҳон майдонларида эришадиган катта галабаларни, энг аввало, шоир ва ёзувчиларимиз кутлаб, мадҳ этишди. Бу мавзудаги шеърлар тезда муҳлислар қалбидан жой олади. Ёзувчи-шоирлар иштирокидаги спорт мусобақаси-чи, уни ким шарҳлайди? Беллашувга жиддий тайёргарлик қўрилган: стол тенниси бахсларини Ўзбекистон теннис федерацияси мураббийлари Мария Сидякина ва

Ирина Потапова, шахмат тахта-си узра кечадиган муҳрабаларни эса Ўзбекистон шахмат федерацияси Тошкент вилояти бўлими ҳакамлари Рискиддин Эсонбоев ва Шохид Йўлдошев баҳралаб бордилар. Қатнашчилар

эгнида "Ёзувчилар уюммаси" деб ёзилган оппоқ майка ва кепка. Булар барчаси "Ижод" фондининг ушбу тадбирга жиддий эътиборидан далолатдир.

Ўз мухбиримиз

ҲАМКОРЛИК РИШТАЛАРИ

Мен ҳам юртдошларим қаторида мамлакатимиз Президентини Шавкат Миромонович Мирзиёевнинг Ҳиндистоннинг Гужарат вилоятида бўлиб ўтган "Жўшқин Гужарат – 2019" халқаро инвестиция саммитидаги иштирокини, 20 январь куни Германия Федератив Республикасига расмий таширфияса доир ахборотларни катта қизиқиш билан қузатдим. Юртбошимизнинг узоқ-яқин давлатларга таширфиясига мамлакатимиз сиёсий, иқтисодий, маънавий ҳаётида катта ўзгаришлар, янгиликларда муҳим омил бўлаётгани сир эмас. Германия сафари давлатимиз раҳбарининг Европа Иттифоқи давлатларига иккинчи сафари. Албатта, Германияда бўлиб ўтган расмий учрашувлар, келишувларнинг ўзи алоҳида бир мавзу. Куйида биз Ҳиндистон сафари ҳақида сўз юрттар эканмиз, бунинг ўзига хос сабаблари бор.

Муносабат

Гужарат номи бизга нуфуз қозонган таниш, балки қадри. Чунки халқимиз севиб томоша қиладиган хинд фильмлари қаҳрамонларининг аксарият дангалчи, ўз лафзига содик, аъналарини қадрлайдиган гужаратликлар. Бобурийлар салтанатига асос солган шох ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг "Бобурнома" асарини ҳам Гужарат бир неча бор тилга олинади. Жумладан, Ҳиндистон воқеаларини ҳижоя қилар экан, Гужаратни бошқараётган киши ҳақида Бобур шундай дейди: "Гужаратдаги Султон Музаффар эди. ...Шариатга қаттиқ амал қиладиган подшоҳ эди. Илмга толиблиги бор эди, ҳадис мутолаа қиларди, ҳаммиша Куръонни кўчиртирарди..." ("Бобурнома"нинг ҳозирги ўзбек тилига тадби-

қилидан). Кўриниб турибдики, гужаратликларнинг собитлиги, содиклиги, жўшқин фелъ-атвори, ишбилармонлиги ва Президентимизни очик кўнгил билан, дўстона қарши олишларининг илдизи узоқ замонларга бориб боғланади. "Бобурнома"нинг яна бир жойида муаллиф фақат Ҳиндистонда ўсадиган ўсимликларни таърифлаб ёзади. Фақат Ҳиндистонга хос ўсимликлардан бири анбадир. Кўпчилик Ҳиндистонликлар "бе" ҳарфини ҳаракатсиз талаффуз қилганликлари туфайли бу сўзни айтишда қийналади-лар, шу боис баъзилар уни "нағзак" дейишаркан. Бобур нағзакни ўқувчи яхшироқ тасаввур қилиши учун хожа Хисравнинг куйидаги шеърдан парча келтиради-

ки, унинг мазмуни шундай: "Нағзакимиз бўстон бегаги ва Ҳиндистоннинг энг гўзал мевасидир". Бобур "Бангола ва Гужаратда яхши етиларкан", дея маълумот берган бу мева, эҳтимол, ҳозир сақланиб қолмагандир. Лекин битта ўсимлиги(мева) дарахти(ни) Ҳиндистон тимсолига айлантира олган гужаратликлар йиллар давомида яна дастурхонларга файз берувчи сархил меваларни етиштирганига шубҳа қилмасам бўлади. Чунки оқдан дарё оқвереди.... Мухтарам Юртбошимизнинг ўзбекча, лўнда, мазмундор маърузасини чехраларида илиқ табассум билан тинглаган анжуман аҳлини "зангори экран"дан қузатар эканман, ҳамкорли-

гимиз уфқи кенгаётганидан мамнун бўлдим. Дарҳақиқат, Ҳиндистонлик ҳамкорлар билан Тошкент шаҳрида илгор ахборот технологиялари технопарки, Андижон вилоятида фармацевтика зонаси ташкил этилмоқда. Ҳиндистон Эксимбанки билан Ўзбекистонда ижтимоий муҳим лойиҳаларни молиялаштириш учун 200 миллион долларга тенг кредит линияси ажратиб бўйича келишувга эришилди. Янги ўқув йилидан бошлаб мамлакатимизда Ҳиндистондаги етакчи олий ўқув юртлари – Амита ва Шарда университетлари ўз ишини бошлайди. Хуллас, биргаликда амалга оширилиши назарда тутилаётган ҳар бир режа, келишув ортда минглаб иш ўринлари ташкил этилади, фарзандларимиз-

нинг таълим олиш имкониятлари янада ортади. Ўзбекистонда фармацевтика sanoatini ривожлантириш, арзон нарҳдаги дори-дармонлар ишлаб чиқаришга эришиш ҳам Гужарат саммитининг натижаларидан биридир. Айниқса, шох Бобур тузилган ва улуғ Акбаршоҳ аждодларининг ватани бўлмиш Андижонда Ўзбекистон-Ҳиндистон минтақалари бизнес форумини шу йили ўтказиш тақлифи мени беҳад қувонтирди. Зеро, мен каби барча андижонликлар учун бундай анжуманга мезбонлик қилишга ишонч билдирилган экан, бундан қувонмай бўладими?! Давлатимиз раҳбарининг 2020 йили Ҳиндистонда Ўзбекистон маданияти йилини ҳамда Ўзбекистонда Ҳиндистон маданияти йилини, жорий йилда

юртимизда Ўзбекистон-Ҳиндистон Ёшлар фестивалини ўтказиш ҳақидаги тақлифини анжуман аҳли гулдўрос қарсақлар билан маъқуллаганида, халқимга яна Бобурнинг ғамгин мисралари келди: Не ерда бўсанг, эй гул, андадур чун жони Бобурнинг, Ғарибнига тараххум айлагилким, андижонийдур... Дарҳақиқат, халқлар, миллатлар дўстлиги олтин ришталарки, бу ришталар билан боғланган дўстлик фақат хинд, ўзбек халқи учунгина эмас, Марказий Осиё халқлари учун тинчлик, тараққиёт, фаровонлик омили бўлиб хизмат қилади.

Мунаввара УСМОНОВА

"Ўзбекино" Миллий агентлиги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 августдаги "Миллий кинематографияни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3176-сон қарори ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 24 июлдаги "Миллий киноиндустрияни ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори ижроси юзасидан 2019 йилда 20 та бадиий, 50 қисмли ҳужжатли, 30 та мультфильм, 10 соатли қисқа метражли ва юмористик киножурнал ишлаб чиқаришни режалаштирган. Ушбу режа бўйича Агентлик иқтисодиёт, сиёсат, маданият, санъат, фан, таълим ҳамда ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларида амалга оширилаётган янгиланишлар, шунингдек, аҳолининг реал эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда давлат ижтимоий гранти асосида миллий фильмлар ишлаб чиқариш учун устувор мавзулар рўйхатини эълон қилади.

Table with 2 columns: №, Устувор мавзулар. Lists various film projects and their descriptions.

Table with 2 columns: №, Фильм номи. Lists film titles and their genres/themes.

Table with 2 columns: №, "Комил инсон" рукин. Lists film titles and their descriptions.

"Ўзбекино" Миллий агентлиги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 августдаги "Миллий кинематографияни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3176-сон қарори ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 24 июлдаги "Миллий киноиндустрияни ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори ижроси юзасидан 2019 йилда 20 та бадиий, 50 қисмли ҳужжатли, 30 та мультфильм, 10 соатли қисқа метражли ва юмористик киножурнал ишлаб чиқаришни режалаштирган. Ушбу режа бўйича Агентлик иқтисодиёт, сиёсат, маданият, санъат, фан, таълим ҳамда ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларида амалга оширилаётган янгиланишлар, шунингдек, аҳолининг реал эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда давлат ижтимоий гранти асосида миллий фильмлар ишлаб чиқариш учун ижодий танлов эълон қилади.

ИЖОДИЙ ТАНЛОВ ТАРТИБИ
Кинолўғаларнинг мавзуси "Ўзбекино" Миллий агентлигининг 2019 йил ижраси учун эълон қилинган устувор мавзуларга мос келиши шарт.
Маъзур танловда иштирок этишни хоҳловчи талабдорлар танлов комиссияси йилнинг июлида кинолўғаларни тақдимот шаклида ҳужжат қилиши шарт.

2. ҚИСҚА МЕТРАЖЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР УЧУН:
Белгиланган шакл бўйича Танловда иштирок этиш учун ариза; адабий сценарийнинг босма варианты ҳамда электрон варианты; фильм аннотациясининг босма ҳамда электрон варианты; фильм ишлаб чиқариши учун сарф-харажатларнинг тахминий калкуляцияси; суратга олиш учун режалаштирилган жойлар ва объектлар; кинолўғаларнинг PowerPoint дастурида тайёрланган тақдимоти (DVD диска).

ТАНЛОВГА ЮБОРИЛАДИغان БАДИИЙ, БАДИИЙ-ПУБЛИЦИСТИК ВА ХУЖАТЛИ ФИЛЬМ СЕНАРИЙЛАРИДА ҚУЙИДАГИ ГОҲЯЛАР ИШОНАРИ ВА ЮҚОРИ БАДИИЙ САВИЯДА АКС ЭТТИРИЛИШИ ЛОЗИМ:
- юртимизда мустақиллик йилларида қўлга киритилган ютуқлар, ижтимоий-маърифий жаҳадларга бўй берган улмув ўзгаришлар;
- миллиятимизга хос эзу феизлар, шунингдек, чуқур тарихий илҳомларга эга бўлган қадриятларимизни улуғворини;
- ёшларимизнинг турмуш вақтида баркамол бўлиб ўлгайишлари, маънавий-маърифий эҳтиёжларини қондиришлари, ватанпарварлик ва халқпарварлик тунувчанлигини, умумбашари ва миллий қадриятлар мазмуни-моҳиятини тереқ иштирок этиши учун хизмат қилган ибратли ҳаётий сабақлар;
- азалдан халқимиз учун муқаддас бўлиши ошанинг ҳаётимизга таълиқ ва суғири, жамиятимизнинг ҳақ қилини бунини эълонини;
- Ўзбек халқига хос бўлган келатган эълози, уларнинг ҳурмати жойига қўйиши сингаи эзу қадриятлар, шунингдек нуруний отақон ва онақонларнинг ибратли ҳаёти ақс эттирилган бўлиши;
- она Ватан ва халқ манфаатини ўз манфаатидан устуқ қўйган, адолат ва эълолини мардона ҳоққа қўйган, бунлик ва ҳеънатга муқаддас, эълолини муқаддас, қатъият ва гурури баланд замондорлар образи ўз ифодасини топиши лозим.
Муъаллиф шаклидан қўйиш назар, асосий фаолият тури кино ва аудиовизуал асарлар яратишга иштирок этиши юрдиқ субъектлар танловда қўйиши ҳуқуқига эга. Жисмоний шахсларнинг танловда қатнашинига йўл қўйилмайди ва уларнинг тақдирини қўйиш мумкин эмас.
Танлов бўйича ҳужжатлар фақат давлат тилида расмийлаштирилиб, 2019 йил 29 март куни соат 18:00 гача қабул қилинади.
Муъаллифнинг тақдимот қилиниб, ижодий бехо оқган кинолўғалар Агентлик Бадий кенгаши қарори билан фильм ишлаб чиқаришга туширилади.
Танловга тақдим этилган сценарий тақриқ қилинмайди ва муъаллифларга қайтарилмайди.
Қўшимча маълумот учун телефонлар: 71-277-81-49, 71-277-81-05.
Манзилими: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси 1а.
Инд.: 100115.
www.uzbekkino.uz

Advertisement for 'O'zbekiston adabiyoti va san'ati' magazine. Includes contact information for the editorial office, subscription rates, and a QR code for more information.